

Werkpleklerin in de gemoderniseerde derde graad A- en D/A-finaliteit: op weg naar een schooleigen visie

1 Situering

Voor die studierichtingen van de A- en de D/A-finaliteit waarin we stage aanbevelen en voor die studierichtingen van de D/A-finaliteit waarvoor er tot op heden geen stageverplichting bestond (zie bijlage), bevelen we scholen aan om verder na te gaan welke kwaliteitsvolle vormen van werkpleklerin zinvol en haalbaar zijn. Verschillende vormen van contact met de arbeidssituatie bieden immers een meerwaarde voor de realisatie van leerplandoelen in de A- en D/A-finaliteit en de voorbereiding op een vlotte overstap naar de arbeidsmarkt. Dit reflectiedocument wil scholen ondersteunen in het maken van weloverwogen keuzes met betrekking tot de inzet van werkpleklerin.

2 Werkpleklerin?

Onder ‘werkpleklerin’ verstaan we een breed continuüm van leeractiviteiten die zijn gericht op het verwerven van algemene of beroepsgerichte competenties, waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is. Het gaat onder meer om:

- observatie-activiteiten;
- gesimuleerde werkomgevingen (bv. virtuele bedrijven, mini- of leeronderneming, didactische restaurant, didactisch kapsalon);
- praktijklessen op verplaatsing;
- externe praktijkopleidingen;
- leerlingenstages.

Duaal leren is de meest uitgesproken vorm van werkpleklerin, maar valt onder een specifieke regelgeving en wordt hier verder niet besproken.¹ De verschillende vormen van werkpleklerin zijn op arbeidsrechtelijk vlak niet onder één noemer te vatten. Voor meer duidelijkheid, verwijzen we naar de [mededeling ‘Leerlingen verrichten arbeid - Een juridische leidraad voor de school’](#).

Zonder een minimumaandeel werkpleklerin te bepalen, is het belangrijk dat het volume voldoende groot is in relatie tot de vooropgestelde doelen.

¹ Voor meer info over duaal leren kan je terecht op [duaal leren \(katholiekonderwijs.vlaanderen\)](http://duaal.leren.katholiekonderwijs.vlaanderen).

3 **Waarvoor kan werkplekleren worden ingezet?**

Werkplekleren kan o.a. deze doelen dienen:

- de ontwikkeling van een aantal generieke competenties zoals werken in teamverband, kwaliteitsbewust, economisch, veilig en duurzaam handelen. Leerlingen kunnen op de werkplek ook aan maturiteit winnen;
- de verwerving van specifieke beroepscompetenties: leerlingen krijgen de mogelijkheid om specifieke beroepscompetenties die ze op school hebben verworven, in de praktijk toe te passen of te verdiepen, ze werken met (hoogtechnologische) infrastructuur die niet voorhanden is op school ... ;
- de oriëntatie op de praktijk in het kader van (onderwijs)loopbaanbegeleiding: leerlingen ontdekken de mogelijkheden op de arbeidsmarkt wat hen ondersteunt bij de oriëntatie in de verdere (onderwijs)loopbaan;
- de socialisatie van leerlingen in een werkplek. De ervaring met werkplekleren vergemakkelijkt de transitie van leerlingen naar de arbeidsmarkt.

4 **Aandachtspunten bij het ontwerp van werkplekleren**

Bij het uitstippelen van een beleid voor werkplekleren moeten steeds drie perspectieven worden verzoend: dat van de leerling, de school en de werkplek. De verschillende vormen van werkplekleren stellen andere verwachtingen ten aanzien van leerlingen, scholen en werkplekken. Bij de keuzes die er worden gemaakt, kunnen deze aandachtspunten in overweging worden genomen:

- Te bereiken doelen: verwerven van specifieke beroepscompetenties, oriëntering, socialisatie ...
- Verwachtingen ten aanzien van de leerlingen: beginsituatie, wat hebben zij nodig om te kunnen groeien ...
- Verwachtingen ten aanzien van de werkplek: infrastructuur, mentor, duur ...
- Rol van de leraar: lesgever, coach van het leertraject op de werkplek ...
- Evaluatie: gewicht van de evaluatie van het werkplekleren, rol van de mentor, ...
- Schoolorganisatie: duur, moment in het leertraject, alternerend/blok ...

5 **Op weg naar een visie op werkplekleren in je school**

Een visie over werkplekleren moet aansluiten bij het wettelijk kader, het pedagogisch project, de schoolorganisatie, de schoolcultuur, de regionale mogelijkheden op de arbeidsmarkt ... Bij het ontwikkelen van een schooleigen visie is het daarnaast ook belangrijk na te gaan welke behoeften er leven en welk draagvlak er is bij leerlingen en leraren.

Om tot een gefundeerde keuze te komen kan je in eerste instantie een analyse van beïnvloedende factoren maken. Die analyse kan gebeuren vanuit verschillende reflectievragen die de keuze en vormgeving van werkplekleren in de school en de verschillende studierichtingen mee kunnen bepalen.

In een tweede fase bepaal je vanuit de huidige situatie de gewenste situatie en ga je na welke stappen er nodig zijn om die visie succesvol te realiseren. Bv. nieuwe vormen van werkplekleren introduceren, de schoolorganisatie aanpassen, taakverdeling en opdrachtverdeling herbekijken ...

6 Analyse beïnvloedende factoren

Lerarenteam: ervaring, draagvlak, rolverdeling...

Hulpvragen

Leer- en leefklimaat op school

- Hoe sta je tegenover werkpleklers in de school? In de verschillende studierichtingen?
- Hoe kan je de arbeidssituatie op de beste manier binnenbrengen in de lessen?

Ervaring

- Welke **ervaring** is er in huis om werkpleklers te organiseren en te begeleiden?
- Wat kan een lerarenstage bijdragen?

Draagvlak

- Is er bij de leraren in de school een draagvlak voor werkpleklers?

Taakverdeling

- Wie neemt welke rol en taken op bij werkpleklers?
- Welke expertise heb je al aan boord?
- Hoe verhoog je de samenwerking tussen de werkplek en leraren?

Identiteit van de school:
pedagogische visie,
studieaanbod, organisatie

Hulpvragen

- Welke **waarden** in het opvoedingsproject inspireren je?
- Welke **doelen** streef je na bij werkpleklers?
- Werkt de school momenteel op structurele wijze samen met **externe partners**? Zijn de belangen van de partners verenigbaar met de visie van de school?
- Welke **samenwerkingsvorm** met bedrijven (gastsprekers, bedrijfsbezoeken, simulaties, observatiestages, stages, praktijklessen op verplaatsing, duaal leren ...) sluit het best aan bij de **opvattingen** en de **mogelijkheden** (o.a. infrastructuur) van de school?
- Welke **studierichtingen** komen in aanmerking voor samenwerking met het bedrijfsleven? Voor welke vormen van samenwerking?
- Welke impact heeft de organisatie van werkpleklers op de **organisatie** van de school?
- Is werkpleklers een **efficiënte** manier om de vooropgestelde doelen te bereiken?

Werkpleklers

Hulpvragen

- Welke **meerwaarde** zie je voor de leerlingenpopulatie van je school?
- Welke **vormen van werkpleklers** zijn geschikt voor de leerlingen uit een studierichting?
- Hoe **informeer** je leerlingen en ouders?

Leerlingen
en ouders

Wettelijk kader

Hulpvragen

- Ben je op de hoogte van het **wettelijk kader**?
 - [Omzendbrief](#)
 - [Themapagina Katholiek Onderwijs Vlaanderen](#)
- Hoe vertaal je je beleid naar het schoolreglement?

Lokale arbeidsmarkt

Hulpvragen

- Hoe ziet de **lokale arbeidsmarkt** eruit? Welke type bedrijven zijn er in de ruime omgeving (KMO, grote bedrijven)? Welke meerwaarde kunnen ze bieden voor de opleiding van de leerlingen?
- Zijn er voldoende bedrijven bereid om een vorm van werkpleklers te ondersteunen?
- Heb je ondersteuning nodig van **sectoren**?
- Meer informatie over het aantal vacatures en werkzoekenden per regio vind je op de website van de VDAB [beroepen in cijfers](#).

Bijlage: aanbeveling invulling stageverplichting

We bevelen in de huidige context onze scholen aan om in het schooljaar 2024-2025 de stage zoveel mogelijk te organiseren zoals dat gebeurde vóór de modernisering, namelijk 18 halve dagen

- in het tweede leerjaar van de derde graad in alle studierichtingen van de A-finaliteit (met uitzondering van de studierichting Topsport (finaliteit arbeidsmarkt));
- in alle zevende leerjaren gericht op instroom arbeidsmarkt van de A- en de D/A-finaliteit;
- in het tweede leerjaar van de derde graad van die studierichtingen van de D/A-finaliteit waar de stageverplichting van toepassing was vóór de modernisering so (zie overzicht).

In bovenvermelde studierichtingen is het aangewezen dat de school de stage opneemt in het schooleigen lessenrooster, waarbij 18 halve dagen overeenkomen met 2 wekelijkse lessen.

Studierichtingen 3 ^{de} graad D/A-finaliteit waarvoor we stage aanbevelen (en waarin vóór de modernisering so een stageverplichting van kracht was).	
ECONOMIE EN ORGANISATIE	Applicatie- en databeheer Bedrijfsorganisatie Commerciële organisatie Internationale handel en logistiek Toerisme
MAATSCHAPPIJ EN WELZIJN	Gezondheidszorg Opvoeding en begeleiding Wellness en schoonheid <i>Defensie en veiligheid (*)</i> <i>Mode (*)</i>
STEM	Applicatie- en databeheer Autotechnieken Biotechnologische en chemische technieken Bouwtechnieken Elektromechanische technieken Elektronicatechnieken Elektrotechnieken Houttechnieken Industriële ICT Koel- en warmtetechnieken Mechanische vormgevingstechnieken <i>Crossmedia (*)</i> <i>Dentaaltechnieken (*)</i> <i>Grafimedia (*)</i> <i>Optiektechnieken (*)</i> <i>Orthopedietechnieken (*)</i> <i>Podiumtechnieken (*)</i> <i>Vliegtuigtechnieken (*)</i>
TAAL EN CULTUUR	Taal en communicatie Toerisme

KUNST EN CREATIE <i>(de stageverplichting is niet van toepassing op dit studiedomein in de D/A-finaliteit)</i>	<i>Architectuur en interieur (*)</i> <i>Beeldende kunst (*)</i> <i>Crossmedia (*)</i> <i>Fotografie (*)</i> <i>Grafimedia (*)</i> <i>Mode (*)</i>
LAND- EN TUINBOUW	Agrotechnieken dier Agrotechnieken plant <i>Dierenverzorgingstechnieken (*)</i> Natuur- en groentechnieken Tuinaanleg en -beheer
SPORT	Sportbegeleiding <i>Topsport (Dubbele finaliteit) (*)</i>
VOEDING EN HORECA	Bakkerijtechnieken Horeca Slagerij-Traiteurtechnieken Toerisme

